

EDUSKUNNAN  
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTAHelsingissä  
12 päivänä lokakuuta 1993  
Lausunto n:o 5*Valtiovarainvaliokunnalle*

Eduskunnan pääsihteeri on kirjeellään 15.9.1993 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmenevässä tarkoituksessa maa- ja metsätalousvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjan otteen hallituksen esityksestä n:o 126 valtion talousarvioksi vuodelle 1994.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina kansliapäällikkö Reino Uronen, ylijohtaja Ilkka Ruska, talousjohtaja Hannele Laihon ja maatalousneuvos Seppo Hassinen maa- ja metsätalousministeriöstä, budjettisihteeri Eliina Selinheimo valtiovarainministeriöstä, neuvotteleva virkamies Veijo Kavonius sisäasiainministeriöstä, lähetystöneuvos Rauli Suikkanen ulkoasiainministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Erkki Palmqvist kauppaja teollisuusministeriöstä, toiminnanjohtaja Markku Nevala Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, puheenjohtaja Ola Rosendahl Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, toimitusjohtaja Johan Korkman Svenska lantbrukssällskapens förbundista, johtaja Tapani Karjalainen Kainuun maaseutukeskuksesta ja johtaja Risto Rautjärvi Valmet Oy:stä.

Valiokunta toteaa, että sen kannanotot talousarvioesitykseen rajoittuvat tässä vaiheessa lähialueyhteistyöhön, johon maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan pääluokassa on esitetty määräraha momentilla 30.99.44. Muut tätä pääluokkaa koskevat kannanotot valiokunta tulee esittämään myöhemmin käsitellessään talousarvioesitykseen liittyviä lakiehdotuksia.

Talousarvioesityksessä ehdotetaan edellä mainitulle momentille ”Eräät yhteistyöhankkeet” myönnettäväksi 30 miljoonaa markkaa. Siirtomäärärahan saisi käyttää maa- ja metsätalousministeriön tarkemmin määräämällä tavalla Venäjällä ja Baltian maissa toteutettavista yhteistyöhankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Valiokunta toteaa, että Suomen ulkomaanavun eri muodoista on lähialueille Baltiaan ja Venäjälle suunnattu avustustoiminta saanut viime vuosina suuren merkityksen. Tämän avustustoiminnan tavoitteena on alueiden vakaan poliittisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen. Lähialueiden hallitun muutoksen ja kestäväen kehityksen tukeminen on samalla myös Suomen turvallisuuspoliittisten etujen mukaista.

Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että lähialueille kohdistuvalla avustustoiminnalla pyritään lisäämään taloudellista vuorovaikutusta Suomen eri alueiden ja lähialueiden välillä, jolloin toiminta edistää samalla myös kotimaista alueellista kehitystä. Valiokunta korostaakin sitä, että lähialueet ovat Suomen luontaisia markkina-alueita. Valiokunnan omalla toimialalla avustustoiminnan ja yhteistyön keskeisenä tavoitteena on edistää lähialueiden elintarvikehuollon turvaamista ja parantamista. Erityisesti maataloustuotantoon liittyvälle taloudelliselle yhteistyölle on Suomessa ja lähialueilla vallitsevilla samanlaisilla ilmastollisilla olosuhteilla suuri merkitys. Suomesta on saatavissa kyseisille alueille soveltuvaa maatalousalan erityisasiantuntemusta, tuotantomenetelmiä ja tuotantovälineitä. Lisäksi maamme kasvilajikkeita voidaan hyödyntää sellaisenaan lähialueilla.

Valiokunnan hankkimasta selvityksestä on käynyt ilmi, että Suomen panostus lähialueiden elintarviketalouden kehittämiseen on tähän mennessä käsittänyt pääasiassa asiantuntijaa, apua, kone- ja laitehankintojen avustamista ja Suomessa annettavaa ammatillista koulutusta. Kohdealueet ovat yleensä vastanneet itse suurimmaksi osaksi rakennusten ja teiden rakentamiseen, sähköistykseen samoin kuin myös koneiden ja laitteiden hankintaan liittyvistä kustannuksista. Venäjän lähialueella yksityistettyjen tilojen viljelijöiden koulutus ja neuvonta on tähän asti ollut lähes yksinomaan suomalaisavun va-

rassa. Tämä toiminta on kuitenkin vähitellen siirtymässä alueiden omien koulujen ja neuvontajärjestöjen hoidettavaksi.

Viro on ollut Baltian maista tärkein yhteistyön kohdema. Avustuskohteena ovat olleet sokeri- ja öljykasvien viljelyn alkuunsaattaminen ja meijeri- ja teurastamoteollisuuden kehittäminen.

Valiokunta on, sen delegaation osallistuessa 3.—6.2.1993 Pietarissa järjestettyyn suomalais-venäläiseen maatalousalan seminaariin ja valiokunnan tehdessä opinto- ja tutustumismatkan 18.—19.9.1993 Venäjälle Kostamuksen kaupunkiin ja Vuokkiniemen kylään, saanut välitöntä tietoa lähialueiden tilanteesta ja jo harjoitetusta lähialueyhteistyöstä. Suurimmaksi ongelmaksi valiokunta on havainnut sen, että toiminta ei perustu kokonaisvaltaisen suunnitelman toteuttamiseen. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että lähialueyhteistyölle laaditaan alueellisia strategiaohjelmia, joiden toteuttamiseen yksittäiset yhteistyöhankkeet sisältyvät ja joihin vastaanotettava osapuoli sitoutuu. Samalla valiokunta katsoo, että lähialueilla tapahtuvan aluetason yhteistyön koordinointi tulee tapahtua alueellisissa yhteistyöryhmissä. Edellä valiokunta on jo todennut pitävänsä tärkeänä, että avustushankkeilla pyritään samanaikaisesti edistämään Suomen omien alueellisten kehittämissuunnitelmien toteutumista.

Valiokunta katsoo lisäksi, että lähialueyhteistyössä on pyrittävä käynnistämään sellaisia hankkeita, joihin voidaan saada kansainvälistä rahoitusta. Erityisesti suurissa hankkeissa on selvítettävä mahdollisuudet saada rahoitusta myös pohjoismaisilta ja muilta kansainvälisiltä rahoitusorganisaatioilta samoin kuin erilaisilta järjestöiltä. Tulevaisuudessa Suomen mahdollinen EY-jäsenyys mahdollistaisi sen, että Suomi voisi osallistua EY:n budjetin kautta Keski- ja Itä-Euroopan maiden avustushelmiin. Tällöin edellytettäisiin kuitenkin myös Suomen osallistuvan maksuosuuksin toiminnan rahoittamiseen. Käytännössä osa Suomen EY:n budjettiin osoittamista määrärahoista kanavoituisi edellä mainittuihin ohjelmiin ja suomalaistahot voisivat sen jälkeen kilpailla ohjelmiin sisältyvien hankkeiden toteutuksesta.

Lähialueiden elintarvikehuollon kehittämisen kannalta valiokunta pitää tärkeänä, että alueiden infrastruktuuriin, muun muassa liikennetyhteyksien parantamiseen, panostetaan. Tärkeätä on myös ns. henkisen infrastruktuurin kehittäminen. Siten edellytyksiä elinkeinojen harjoitta-

miselle tulee parantaa yhteistyössä kohdealueiden viranomaisten kanssa kehittämällä muun muassa alueiden lainsäädäntöä, määräyksiä, aluesuunnittelua ja hallintomenettelyä.

Valiokunta katsoo, että lähialueiden elintarvikehuollon parantamiseen tähtäävät toimenpiteet tulee kohdistaa elintarviketalouden kaikille tasoille. Perustuotannon osalta on sen lisäksi, että kiinnitetään huomiota alhaisen tuotantotason nostamiseen, myös pyrittävä vähentämään sadonkorjuussa tapahtuvaa suurta hävikkiä. Erityisen keskeistä on tällöin se, että kuljetuksessa ja varastoinnissa esiintyvät ongelmat voidaan ratkaista. Jatkojalostuksessa on samoin huomattavia puutteita, joiden poistaminen lisääisi elintarvikkeiden tarjontaa. Valiokunta katsookin, että lähialueyhteistyössä tulisi tältä osin panostaa erityisesti lihan- ja maidonjalostuksen tason nostamiseen. Mahdollisuudet suomalaisten liha- ja maitojalosteiden viennin lisäämiseen erityisesti Pietarin alueelle tulisi myös hyödyntää.

Valiokunta painottaa lisäksi sitä, että lähialueyhteistyössä kiinnitetään riittävää huomiota mahdollisimman monipuolisen maaseutuelinkeinorakenteen muodostumiseen. Venäjällä onkin Karjalassa jo käynnistetty muun muassa kalastukseen ja kalanviljelyyn liittyviä hankkeita. Siellä on myös metsätalouden osalta kiinnitetty huomiota metsäalan ammatilliseen koulutukseen, pienimuotoiseen sahaustoimintaan sekä alueellisten ja tilakohtaisten metsätaloussuunnitelmien tekoon.

Valiokunta katsoo, että kehitettäessä lähialueiden elintarviketaloutta tulee koulutuksen lisäämisellä ja annettavalla asiantuntija-avulla olemaan vastaisuudessaakin keskeinen asema. Mahdollisimman monipuolisen suomalaisen osaamisen käyttö lähialueita koskevassa yhteistyössä ja avustustoiminnassa voidaan valiokunnan mielestä taata parhaiten siten, että hankkeiden toteutukseen osallistuvat julkisten viranomaisten ja kaupallisten yritysten ohella erilaiset järjestöt ja tutkimuslaitokset. Valiokunta pitää myös tarpeellisenä, että erityisesti yksityisviljelijöiden maataloutta koskevan osaamisen tason nostamiseksi lähialueille perustetaan toiminnallisesti ja myös sijainniltaan markkinoihin nähden optimaalisia mallitiloja ja että näiden tilojen tason säilymisestä tavalla tai toisella huolehditaan. Koneita ja laitteita toimittaessa on lähtökohtana oltava vastaanottajien todelliset tarpeet sekä käytön opetuksen ja huollon järjestäminen.

Valiokunta korostaa edelleen sitä, että lähi-  
 alueyhteistyöhön liittyvän avustustoiminnan tu-  
 lee olla paikallisia ponnisteluja ja suunnitelmia  
 tukevaa. Vastaanottavilla tahoilla tulee olla riit-  
 tävä vastuu hankkeiden suunnittelussa, rahoit-  
 uksessa ja toteutuksessa.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää  
 kunnioittavasti,

*että valtiovarainvaliokunta mietintöään  
 laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä  
 lausunnossa on esitetty.*

---

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa  
 ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S.-L. Anttila,  
 varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilahti, Kal-

li, Kohijoki, Koistinen, Lahikainen, Pulliainen,  
 Rajamäki, Rinne, Urpilainen ja Westerlund sekä  
 varajäsen Puhakka (osittain).

---

